

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Юридичний факультет
Кафедра адміністративного та інформаційного права

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
Міжнародний захист прав людини та практика Європейського
Суду з прав людини (Обов'язковий)

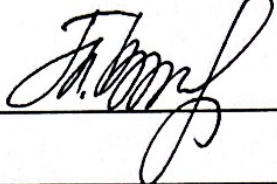
Реалізується в межах освітньої програми *Право*

Галузь знань *081 Право*

на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Суми

Розробник:

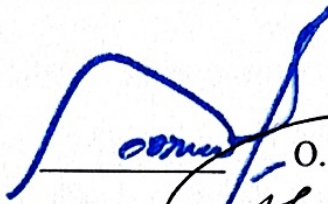


Ткаченко В. В., к.ю.н., доцент

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри адміністративного та інформаційного права	протокол від <u>11.06.2026</u> № <u>16</u>		
	Завідувач кафедри	 (підпис)	Арістова І. В.

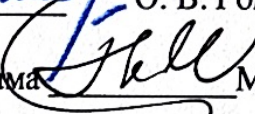
Погоджено:

Гарант освітньої програми



О. В. Роговенко

Декан факультету, де реалізується освітня програма



М. Кузнецова

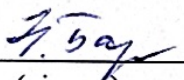
Рецензія на робочу програму(додається) надана:

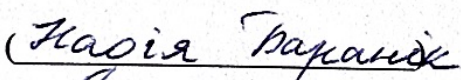
І. О. Кравченко



Н. А. Бондар

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації


(підпис)


(ПІВ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 03.08.26 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Міжнародний захист прав людини та практика Європейського Суду з прав людини		
2.	Факультет/кафедра	Юридичний факультет, кафедра адміністративного та інформаційного права		
3.	Статус ОК	Обов'язковий		
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	Освітньо-професійна програма «Право» За спеціальністю «Право»		
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркових ОК)			
6.	Рівень НРК	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, НРК — 6 рівень		
7.	Семестр та тривалість вивчення	Денна форма -8 семестр, 15 тижнів		
8.	Кількість кредитів ЕКТС	5 кредитів ЕКТС		
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл Денна форма – 150 годин Заочна форма – 150 годин	Контактна робота (заняття)		Самостійна робота
	Денна форма – 2 семестр	Лекційні – 30 годин	Практичні - 44 годин	76 годин
	Заочна форма – 150 годин	Лекційні – 10 годин	Практичні - 10 годин	130 годин
10.	Мова навчання	Державна (українська)		
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Ткаченко Віта Віталівна, доцент Години консультацій – кожної середи о 12.15, кабінет 123 г		
11.1	Контактна інформація	tkachenkovita85@gmail.com		
12.	Загальний опис освітнього компонента	Актуальність та необхідність вивчення дисципліни «Міжнародний захист прав людини та практика Європейського Суду з прав людини» зумовлена вступом України до Ради Європи та започаткуванням в національній правовій системі нових правозахисних механізмів. У рамках цієї навчальної дисципліни передбачається вивчення основних елементів європейської системи захисту прав людини, нормативної бази щодо регулювання порядку звернення та розгляду справ в Європейському Суді з прав людини, змісту рішень Європейського суду з прав людини за різними напрямками, зокрема, щодо захисту особистих, політичних, соціально-економічних прав людини, особливостей імплементації рішень Європейського суду в національне законодавство та виконання їх органами державної влади в Україні, в тому числі судами загальної юрисдикції. Крім того, у майбутніх юристів формуються навички щодо використанні європейських правозахисних механізмів у своїй практичній діяльності, вміння фахово аналізувати рішення Європейського суду з прав людини та визначати рівень ефективності звернення до Європейського суду у конкретних практичних ситуаціях.		
13.	Мета освітнього компонента	<i>Мета освітнього компонента:</i> надати студентам відомості про концепцію міжнародних стандартів захисту прав і свобод людини і громадянина, закріплених в Статуті ООН, Міжнародній хартії з прав людини, інших міжнародних правових актах, а також ознайомити з порядком спостереження за дотриманням та захистом основних прав людини і порядком звернення до відповідних конвенційних органів та ознайомлення студентів з прецедентною практикою Європейського суду з прав людини – новою за своєю правовою природою і змістом правовою матерією.		
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Освітній компонент має зв'язок із такими курсами, як «Основи права ЄС»		

та міжнародні документи щодо захисту прав і свобод окремих фізичних осіб відносно до міжнародних стандартів з прав людини, зокрема, складати конкретні заяви до Європейського суду з прав людини (м. Страсбург)									заняття 1-7
ПНР 4. Використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.	+				+	+		+	Практичне заняття -11-15
ПНР 5. Обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.	+	+	+	+			+	+	Практичні заняття 11-15

2. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу			Рекомендована література ¹
	Аудиторна робота		Самостійна робота	
	Лк	Пз	Ла б. з.	
Тема 1. Права людини: поняття, концепції. 1. Концепції прав людини.. 2. Поняття прав і свобод людини і громадянина. 3. Класифікація прав людини за періодами їх виникнення.	2	2		6.1.1.-6.1.8
Тема 2. Міжнародні стандарти прав людини. 1. Поняття міжнародних стандартів прав людини. Норми і принципи, що складають основу міжнародних стандартів прав людини. 2. Юридична природа і обов'язкова сила міжнародних стандартів прав людини. 3. Правова основа міжнародних стандартів прав людини. 4. Регіональні стандарти прав людини щодо переліку прав і свобод . 5. Нормативний зміст міжнародних стандартів прав людини відповідно до Міжнародної Хартії прав людини.	2	2		6.2.1.
Тема 3. Імплементація міжнародних стандартів прав людини 1. Поняття імплементації міжнародних стандартів прав людини. 2. Система засобів імплементації міжнародних стандартів прав людини. 3. Міжнародні механізми і процедури імплементації стандартів прав людини. 4. Національні механізми і процедури імплементації міжнародних прав людини. 5. Імплементація міжнародних стандартів прав людини внаслідок діяльності недержавних організацій.	2/2	2/2		6.3.1 6.3.3.
Тема 4. Сучасний стан системи захисту прав людини на міжнародному і регіональному рівнях. 1. Захист прав людини у діяльності ООН. 2. Необхідність регіональних угод і органів з	4/2	2/2		6.10

¹ Конкретне джерело із основної чи додатково рекомендованої літератури

прав людини. Особливості регіональних систем захисту прав людини. - Європейська система захисту прав людини. - Міжамериканська система захисту прав людини. - Африканська система захисту прав людини. - Міжнародно-правова відповідальність і санкції за порушення міжнародних стандартів прав людини. - Зобов'язання держав дотримуватись міжнародних стандартів прав людини і збереження загального миру і безпеки. - Зобов'язання держав дотримуватись міжнародних стандартів прав людини і забезпечення демократії. - Засоби діяльності недержавних організацій. - Дотримання міжнародних стандартів прав людини в Україні.				
Тема 5. Міжнародні стандарти прав людини в окремих сферах діяльності. - Міжнародні стандарти прав людини в сфері інтернету. - Міжнародні стандарти прав людини щодо засобів масової інформації. - Повага до приватного життя індивіда і його цілісності і суверенітет держави. - Відставання правового регулювання гарантій прав людини від науково-технічного прогресу. - Правові гарантії проти використання досягнень електроніки, які можуть спричинити порушення прав людини.	4	2	6\10	
Тема 6. Міжнародно-правовий захист громадянських (особистих) прав і свобод - Міжнародний пакт про громадянські та політичні права. Комісія з прав людини. Комітет з прав людини. Громадянські (особисті) права і свободи. Політичні права - Правовий захист індивіда і його фізичної і психологічної цілісності від досягнень біології, медицини, біохімії, генетики. - Правові аспекти евтаназії, легального вживання наркотиків, клонування. - Міжнародно-правовий захист соціально-економічних та культурних прав.	4\2	2\2	6\10	
Тема 7. Міжнародно-правовий захист осіб, що належать до певних груп населення. - Захист прав осіб, що належать до національних та мовних меншин. Захист прав корінних народів. - Геноцид - тяжкий злочин проти людства. Конвенція про заборону злочину геноциду і покарання за нього 1948 р. - Міжнародна боротьба з расовою дискримінацією. - Захист прав осіб із інвалідністю. Захист прав мігрантів, що працюють. Захист прав біженців та внутрішньо переміщених осіб. Захист прав ув'язнених осіб та осіб, які перебувають у місцях несвободи. Захист прав пацієнтів. - Загальне визнання недискримінаційної практики надання пільг окремим групам індивідів для забезпечення їм можливості користування правами людини. - Захист прав жінок	4\2	2\2	6\10	

7. Права дитини.					
8. Захист прав людини у випадках виникнення конфлікту з законом.					
Тема 8. Організаційна структура Європейського суду з прав людини та процедура розгляду справ					
1. Історія створення контрольних органів Європейської Суду з прав людини і основоположних свобод.	4	2/2		6\10	
2. Організація і робота Європейського суду з прав людини.					
3. Загальні положення провадження в Європейському суді з прав людини. Провадження у Великій палаті.					
Тема 9. Правова природа рішень Європейського суду з прав людини та порядок їх виконання.				6\10	6.1.1.-6.1.8 6.2.1. 6.3.1 6.3.3.
1. Правова природа рішень Європейського суду з прав людини. Види висновків, які містяться у рішеннях Європейського суду з прав людини. Їх юридична сила.	4	2			
2. Виконання рішень Європейського суду з прав людини.					
3. Загальна характеристика Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини».					
Тема 10. Місце Європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у правовій системі України та принципи її тлумачення	4	2		6\10	6.1.1.-6.1.8 6.2.1. 6.3.1 6.3.3.
1. Історія Європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Протоколи до Конвенції.					
2. Нормативно-правові підстави застосування Європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини в Україні.					
3. Юридична сила положень Європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини.					
Тема 11. Практика застосування положень ст. 5 Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод «Право на свободу та особисту недоторканність»	4	2		6\10	6.1.1.-6.1.8 6.1.14 6.2.1. 6.3.1 6.3.3. 6.3.8
1. Сфера застосування ст. 5 Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.					
2. Види обмеження свободи, які передбачені в п. 1 ст. 5.					
3. Арешт і затримання.					
Тема 12. Практика застосування положень ст. 6 Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод «Право на справедливий судовий розгляд»	4	2		6\10	6.1.1.-6.1.15 6.2.1. 6.3.1 6.3.3. 6.3.8
1. Поняття прав і обов'язків цивільного характеру.					
2. Кримінальне обвинувачення. Злочин і адміністративне правопорушення. Оскарження рішень щодо адміністративних правопорушень.					
3. Право на незалежний і безсторонній суд, встановлений законом.					
4. Презумпція невинуватості.					

Тема 13. Практика застосування положень ст. 8 Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод «Право на повагу до приватного і сімейного життя» 1. Суть «поваги» до приватного та сімейного життя. 2. Критерії віднесення справи до такої, що гарантується ч.1 ст. 8. Сутність поняття «особисте (приватне) життя». 3. Відносини, що становлять особисте життя. Втручання в 4. особисте життя. Доступ до персональних даних. 5. «Сімейне життя» та його інтерпретація Європейською конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод.	4\2		4\10	6.1.1.-6.1.21 6.2.1. 6.3.1 6.3.3. 6.3.7
	30/10	44/10		76/130

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	Кількість годин
ПНР 1. Використовувати міжнародні правові акти з прав людини в суспільному житті. Аналізувати національні закони та інші нормативні акти для визначення їх відповідності міжнародним стандартам з прав людини	- проведення лекційних та практичних занять мультимедійними презентаціями до кожної з тем - рішення ситуативних задач, виконання індивідуальних, сильних завдань, розігрування ролей, діловій грі. - ситуаційне дослідження; - обговорення на заняттях; - ділові ігри.	14	- опрацювання незнайомих (нових) термінів та складання власного термінологічного словника; - додаткове опрацювання лекційного матеріалу. - тестування, анкетування, реферат, консультація, письмова робота	16
ПНР 2. визначати правовий статус суб'єктів правових відносин при вирішенні питань захисту прав і свобод людини і громадянина	- проведення лекційних та практичних занять мультимедійними презентаціями до кожної з тем - практичних занять, аналіз практичних ситуацій, - рішення ситуативних задач, виконання індивідуальних, сильних завдань, розігрування ролей, діловій грі.	15	- додаткове опрацювання лекційного матеріалу; - підготовка до захисту практичних робіт; - проходження тренувального тестування за кожною з тем; - аналіз проведеної роботи під час виконання практичних завдань та написання ґрунтовних висновків до роботи.	15
ПНР 3. Здатність готувати національні та міжнародні документи щодо захисту прав і свобод окремих фізичних осіб відносно до міжнародних стандартів з прав людини, зокрема, складати конкретні заяви до Європейського суду з прав людини (м. Страсбург)	- проведення лекційних та практичних занять мультимедійними презентаціями до кожної з тем - аналіз практичних ситуацій, - рішення ситуативних задач, виконання		- Додаткове опрацювання лекційного матеріалу; - підготовка до захисту практичних робіт; - проходження тренувального тестування за кожною з тем;	

	індивідуальних, сильних завдань, розігрування ролей, ділової гри.	15	- аналіз проведеної роботи під час виконання практичних завдань та написання ґрунтовних висновків до роботи	15
ПНР 4. Використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.	- аналіз практичних ситуацій, - рішення ситуативних задач, виконання індивідуальних, сильних завдань, розігрування ролей, ділової гри.	15	- додаткове опрацювання лекційного матеріалу; - підготовка до захисту практичних робіт; - проходження тренувального тестування за кожною з тем; - аналіз проведеної роботи під час виконання практичних завдань та написання ґрунтовних висновків до роботи	15
ПНР 5. Обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.	- проведення лекційних та практичних занять мультимедійними презентаціями до кожної з тем - рішення ситуативних задач, виконання індивідуальних, сильних завдань, розігрування ролей, ділової гри. - ситуаційне дослідження; - обговорення на заняттях; - ділової гри.	15	- опрацювання незнайомих (нових) термінів та складання власного термінологічного словника; - додаткове опрацювання лекційного матеріалу. - тестування, анкетування, реферат, консультація, письмова робота	15
Всього		74		76

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання (зазначається за потреби)

5.2. Сумативне оцінювання

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання Весняний 4 семестр (іспит)	Бали	Дата складання
1	Модуль 1 (теми 1-6)	35 балів	До 7 тижня
1.1.	Тестування	10 балів	До 7 тижня
1.2.	Усні опитування	10 балів	щотижня
1.3.	Аналіз конкретних ситуацій (Case-study) по кожній темі	15 балів	щотижня
3.	Модуль 2 (теми 7-13)	35 балів	15 тиждень
3.1.	Тестування	10 балів	До 7 тижня
3.2.	Усні опитування	10 балів	щотижня
3.3.	Аналіз конкретних ситуацій (Case-study) по кожній темі	15 балів	щотижня
5	Іспит	30 балів	За розкладом

5.2.2. Критерії оцінювання

Компонент ²	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно ³
------------------------	--------------	------------	-------	-----------------------

² Зазначити компонент сумативного оцінювання

Модуль 1				
Усні опитування.	<3 балів	3-5 балів	6-8 балів	9-10 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті, відсутній аналіз інших підходів до питання	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми
Аналіз конкретних ситуацій (Case-study) по кожній темі	<3 балів	3-5 балів	6-8 балів	9-10 балів
	Теоретичні відповіді не точні не вірні	Відповіді надані не на всі питання колоквіуму,	Завдання виконані з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	Всі завдання виконано, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Тестування	<3 балів	3-5 балів	6-8 балів	9-15 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті, відсутній аналіз інших підходів до питання	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми
Модуль 2				
Усні опитування	<3 балів	3-5 балів	6-8 балів	9-10 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті, відсутній аналіз інших підходів до питання	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми
Аналіз конкретних ситуацій (Case-study) по кожній темі	<3 балів	3-5 балів	6-8 балів	9-10 балів
	Теоретичні відповіді не точні не вірні	Відповіді надані не на всі питання колоквіуму,	Завдання виконані з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	Всі завдання виконано, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Тестування	<3 балів	3-5 балів	6-8 балів	9-15 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті, відсутній	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, вдумливість, запропоновано власне вирішення

³ Зазначити розподіл балів та критерії, що зумовлюють рівень оцінки

		аналіз інших підходів до питання		проблеми
Іспит	0-5 балів	5-15 балів	15-27 балів	27-30 балів
	Студент недостатньо орієнтується в теоретичному завданні не виконано	Студент недостатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, завдання виконано помилками	Студент достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, завдання виконано	Студент гарно орієнтується в теоретичному матеріалі, завдання виконано

5.3. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Опитування та усні коментарі викладача за його результатами	На кожному практичному занятті
2	Обговорення та оцінювання студентами виконаних практичних завдань	на практичних заняттях
3	Настанови викладача в процесі виконання практичних завдань	На консультаціях
4	Оцінювання результатів колоквіуму	8,15 тиждень
5	Оцінювання письмових робіт	8, 15 тиждень

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1. Основні джерела

- Гриб Г. М., Гребенюк Д. О., Дронов В. Ю. Міжнародний захист прав людини : навч.-метод. посіб. для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищ. осв. галузі знань 08, спец. 081 «Право» та галузі знань 29, спец. 293 «Міжнародне право» [Електронне видання] / уклад.: Г. М. Гриб, Д. О. Гребенюк, В.Ю. Дронов ; Нац. ун-т «Одеська юрид. академія». – Одеса, 2025. – 144 с. – Режим доступу: <https://hdl.handle.net/11300/29515>
- Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. О. Б. Онишко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с.
- Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник для підготовки до ЄФВВ. Київ : Юрінком Інтер, 2025. 300 с. https://jurkniga.ua/contents/mizhnarodniy-zakhist-prav-lyudini-navchalniy-posibnik-dlya-pidgotovki-do-iefvv.pdf?srsltid=AfmBOooXD9KKRzYFhJ58vEqYIMcz4xPo60qUuiB8U5FDc_EdHV0zISw
- Ткаченко В. В., Чернадчук Т. О. Адаптація українського законодавства до законодавства ЄС у сфері публічного управління. Соціологія права 1-2. 2025.
- Ткаченко В. В. Джерела колізійного регулювання спадкових відносин. Соціологія права. 1-2 / 2024. С. 94-97 URL: <http://www.soclaw.idpnan.kyiv.ua/archive/2024/1-2/20.pdf>
- Ткаченко В. В. Реалізація принципу недискримінації у вторинному законодавстві ЄС. Прикарпатський юридичний вісник. Випуск 2 (55), 2024. С. 141-144 URL: http://piv.nuova.od.ua/v2_2024/30.pdf
- Ткаченко В. В., Антонюк Р. О. Колізійні проблеми шлюбно-сімейних відносин у міжнародному приватному праві. Науковий вісник публічного та приватного права. Випуск 3, 2023. С. 18-23 <http://www.nvppp.in.ua/vip/2023/3/3.pdf>
- Ткаченко В. В., Кравченко І. О. Інтеграція України у європейський цифровий простір: правовий та технологічний аспект. Юридичний бюлетень. 2025. №36. С. 94-98
- Ткаченко В.В. Питання колізійного регулювання договірних зобов'язань. Юридичний науковий електронний журнал (Категорія "Б"). 2022. С. 152-158. URL:<https://maup.com.ua/assets/files/expert/12/13.pdf>

6.2. Методичне забезпечення

- Ткаченко В. В. МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ: Конспект лекцій для здобувачів 4 курсу освітньої програми «Право» денної та заочної форм здобуття вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти./ укл.: В. В. Ткаченко. – Суми, 2025. 47 с.
- Ткаченко В. В. МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ: Методичні рекомендації щодо проведення практичних занять для здобувачів 4 курсу освітньої програми «Право» денної та заочної форм здобуття вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти./ укл.: В. В. Ткаченко. – Суми, 2025. 27 с.

3. Ткаченко В. В. МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ: Методичні рекомендації щодо самостійної підготовки для здобувачів 4 курсу освітньої програми «Право» денної та заочної форм здобуття вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти./ укл.: В. В. Ткаченко. – Суми, 2025. 22 с.

6.3. Додаткова

1. Захист прав людини в сучасному міжнародному та європейському праві: навчально-методичний посібник / Х. Бехруз, А. Гріб та ін.; за ред. Х. Бехруз; НУ «Одеська юридична академія». Одеса: Фенікс, 2023. 62 с.
2. Клапоушак Д. С. Щодо міжнародно-правового захисту цивільного населення під час збройного конфлікту. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2023. Том 2. № 77. С. 294–298. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/284434/278587>
3. Мамедов Ю. О. Універсальні і регіональні системи захисту прав людини. Європейські перспективи. 2022. № 2. С. 139–144. 14 14 8. Мікічурова О. В. Африканська система та механізми захисту прав людини. Dictum factum. 2020. № 2. С. 80–86. URL: <https://df.duit.in.ua/index.php/dictum/article/view/154>
4. Ногас Н. Міжнародний захист прав людини під час збройних конфліктів. Актуальні проблеми правознавства. 2023. № 4. С. 132–136. URL: <https://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/1508>
5. Онишко О. Б. Міжнародний захист прав людини: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. О. Б. Онишко. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/5215>
6. Права і свободи людини та їх дотримання під час дії воєнного стану / уклад.: С.В. Петков, Є.Ю. Соболев, І.М. Копотун та ін. Київ: ВД «Професіонал», 2022. 310 с.
7. Рибалкін, А. О., & Хитровський, Д. В. (2024). Принцип 15 15 пропорційності у практиці Конституційного Суду України крізь призму стандартів Європейського суду з прав людини. Scientific Notes of Lviv University of Business and Law, (43), 534-542. Retrieved from <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/2004>
8. Риженко І. М., Демянук О. М. Загальна характеристика регіональних систем захисту прав людини. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. 2024. № 68. С. 145–148. DOI: <https://doi.org/10.32782/2307-1745.2024.68.28>
9. Хитровський, Д. В. (2024). Доктрина «людиноцентризму» у юридичній деонтології: міжнародно-правовий контекст. Академічні візії, (30). вилучено із <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/2883>
10. Щербай І. Поняття та сутність прав людини. Аналітично-порівняльне правознавство. 2023. № 1. С. 636–640. URL: <https://app-journal.in.ua/wpcontent/uploads/2023/04/113.pdf>
11. Ягунов Д. В. Заборона катувань: практика Європейського суду з прав людини, стандарти та практика Європейського комітету з питань запобігання катуванням. Тюбінген: Одеса: Фенікс, 2023. 604 с.

6.4. Інформаційні ресурси

1. Сайт Європейського суду з прав людини: <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/ukr&c>
2. Єдиний державний реєстр судових рішень: <http://reyestr.court.gov.ua>
3. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України: <https://www.rada.gov.ua/>
4. Центрукраїнсько-європейськоганауковогоспівробітництва:<https://cuesc.org.ua/>
5. ООН в Україні: <https://ukraine.un.org/uk>
6. Інформаційно-ресурсний портал та бібліотека Української Правничої Фундації <http://www.ulf.net.ua>
7. Рішення Українських Судів - Інформаційний портал Української Правничої Фундації <http://www.ukrcourt.org.ua>
8. Центр антикорупційних досліджень та ініціатив в Україні <http://www.transparency.org.ua>